

нето на новородени животинчета е да им се осигури нощем достатъчно топлина. Твърде любопитно е, че това важи даже за тропиците, където температурата нощем се понижава чувствително. Когато живеят на свобода в гората, малките се гушат в гъстата козина на майка си и по този начин намират топлина и подслон. Мъчех се да заместя майките с бутилки, пълни с топла вода, но ползата от тях беше малка. Те изстиваха много бързо, затова се налагаше да ставам нощем по няколко пъти и да ги пълня наново. Това е твърде изморително, особено когато в допълнение на големия брой новородени животинчета трябва да се грижите и за цяла друга сбирка от възрастни животни. Така че най-простият начин в повечето случаи е да пренесете малките в собственото си легло. Вие скоро навиквате да спите само в едно положение: Когато искате да се помръднете, вие винаги правите това в полусънно състояние, иначе при обръщането си може да смачкате някое от животинчетата.

Постелята си съм делил по различно време с много и различни малки животни. Веднъж в тясното ми походно легло спяха три мангусти, две новородени маймунки, една катеричка и едно малко шимпанзе, като за мен остана твърде малко място. Може би ще си помислите, че след всички тези безпокойства животинчетата ще ви бъдат поне малко признателни. Много често се случва тъкмо обратното. Най-дълбокият ми белег е оставен от една малка мангуста, и то заради това, че занесох бутилката ѝ с млякото пет минути след обичайното време. Когато сега ме попитат за белега, казвам, че ми е спомен от нападението на един ягуар. Никой не би повярвал, че ми е причинен от една новородена мангуста, и то в собственото ми легло.

Пакостниците

Снеобикновено дребните животинчета, известни като кусиманси, се запознах за първи път в една лондонска зоологическа градина. Веднъж влязох при гризачите, за да разгледам отблизо едни прелестни катерички от Западна Африка. Предстоеше ми наскоро след това да замина с първата моя експедиция за животни, затова ми се струваше, че колкото по-добре опозная животните, които вероятно щях да срещна из огромните гори, толкова по-лека щеше да ми бъде задачата.

Известно време наблюдавах катеричките, после заобиколих тяхната къщичка и занадничах из другите клетки. На една от тях висеше внушителна табела, от която разбрах, че в клетката е затворено животинче, наречено кусиманс (*Crossarchus obscurus*), обитаващо Западна Африка. Освен купчинката слама в клетката не се виждаше нищо друго. Огледах се по-внимателно. Сламата се повдигаше леко и ритмично. До ушите ми достигна тихо хъркане. Положително щях да срещна това животно, затова ми се стори, че имам право да го разбудя и да го принудя да се покаже.

Всяка зоологическа градина има едно правило, което аз винаги спазвам (и което всъщност всеки трябва да спазва) — спящото животно никога не бива да се безпокои чрез побутване или подхвърляне на храна. Въпреки това този път наруших правилото и прекарах пръст по решетката. Всъщност не вярвах, че това ще окаже някакво въздействие върху животното, но едва отдръпнах ръка, и нещо като че избухна в сламата. В следващия миг се показва дълго игриво носле, а после и личице с малки, добре оформени ушички и блестящи, любопитни очички. Очичките ме огледаха изпитателно за миг, после зърнаха бучката захар, която държах тактически близо до решетката. Животинчето изцвърка тихо и започна да отгърсва енергично навилите се около тялото му сламки.

Докато виждах само главата му, имах впечатление, че животинчето е дребно, да речем колкото обикновен пор, но когато се отгърси напълно от сламата и се показа в целия си ръст, останах удивен от сравнително ед-

рото му тяло. Животинчето всъщност бе толкова пълно, че изглеждаше четвъртито. То се дотътри с късите си крачета до решетката и се нахвърли върху бучката захар така, като че години наред не бе вкушвало подобно апетитно нещо.

Реших, че това е особен вид мангуста. Чипото му заострено и непрестанно трепкащо носле и блестящите като че изпълнени с някакъв фанатизъм очи обаче го отличаваха напълно от всички мангусти, които бях виждал дотогава. Бях напълно убеден, че в действителност няма такава фигура, а че чисто и просто се е деформирало от преяждане. Удивително къси крака и изящни лапи. Когато бягаше из клетката, късите му крака се движеха изключително бързо. Изглеждаше като че закръгленото му тяло бе обвито отдолу в мъгла. Всеки път, когато му подавах парченцето захар, то издаваше един и същ крисък със слаб и запъхтян глас, също като че ме укоряваше за това, че го изкушавам с храна.

Така ме очарова това животинче, че докато се усетя, останах без бучка захар в джоба. Разбрало, че няма да получи повече лакомства, от гърдите му се откъсна продължителна и тъжна въздишка, после припна и се пхна в сламата. Само след няколко секунди то отново заспа. Начаса взех решение: ако из местата, където отивах, се срещат кусиманси, нямаше да пожалея сили и средства да се снабдя поне с един екземпляр.

Три месеца по-късно се озовах дълбоко в дебрите на камерунските гори и установих, че ми се предоставят богати възможности да опозная кусимансите. Те наистина са близки родственици на най-обикновените членове на семейството на мангусти. Виждах ги често, когато, скрит в гората, очаквах появата на някое съвсем друго животно. Първият зърнат от мен кусиманс изскочи неочаквано от обраслия с храсти бряг на малък поток. Той ме забавлява дълго време с методите, които прилагаше при ловенето на раци. Животното нагази в плитката вода и с помощта на дългия си чип-нос (при което вероятно задържаше дъха си) започна да обръща всички камъни по своя път. Най-сетне измъкна голям и черен сладководен рак. Без да се двоуми, той го сграбчи с уста и с едно рязко движение на главата го хвърли на брега. После се спусна след него. Зацвъркал от удовол-

ствие, кусимансът затанцува около него, като не преставаше да го хапва дотогава, докато го умъртви напълно. По едно време един необикновено голям рак го шипна за върха на заострения му нос. Припах да се смея, а кусимансът незабавно се шумугна в гората.

При друг повод наблюдавах как едно от тези животинчета си служеше не твърде успешно с абсолютно същите методи при ловене на жаби. Струваше ми се още младо и неопитно в това изкуство. То дебнеше и душеше крайно старателно, в резултат на което успяваше да улови някоя жаба и да я подхвърли на брега. Преди обаче да успее да се дотътри до нея, жабата се окопитваше и скачаше обратно във водата. Така животинката се принуждаваше да започва всичко от самото начало.

Една сутрин в моя лагер се появи местен ловец с малка кошница от палмови листа. Надникнах вътре и видях три крайно необикновени животинчета на големина колкото новородени котенца. Светлоризавата им козина стоеше на снопчета и шипчета по телата им. Те приличаха на странни таралежи. Докато ги оглеждах и се мъчех да определям що за животинки са, повдигнах личицата си и ме погледнах. Щом видях острите им розови и гумени нослета, веднага познах, че това са кусиманси. Зъби още няхаха, а очите им току-що се бяха отворили. Зарадвах се много, че се сдобих с тези животинчета, разплатих се с ловеца и се заех да ги уча да се хранят. Едва тогава започнах да си мисля, че съм се поизсилил с тази сделка. Сред многобройните шишета за хранене, които носех със себе си, не открих нито едно с достатъчно малък за тях биберон. Принудих се да приложа един стар номер. На края на клечка кибрит увих малко памук, потапах го в млякото и после им давах да сучат от него. Отначало им ее струваше, че искам да ги задуша по някакъв чудовищен начин. Те се дърпаха, писукаха и всеки път, когато пъхах клечката с навития на него памук в устата им, те се мъчеха неистово да я изплюят. За щастие не след дълго откриха, че памукът е напоен с мляко и престанаха да ми създават неприятности. В своето въодушевление те сега сучеха толкова ожесточено, че памукът се отделяше от кибритената клечка и потъваше в гърлата им.

В началото ги държах в една кошница под леглото

си. Това място ми беше най-удобно, понеже се налагаше да ставам посред нощ да ги храня. Първите десетина дни се държаха много добре. През по-голямата част от деня лежаха с издути коремчета в застланата със сухи листа кошница и драскаха с лапички. Почваха да се вълнуват само когато настанеше време за храна. Те се блъскаха из кошницата, тъпчеха се едно друго и писукаха пронизително.

Не след дълго на малките кусиманси израснаха предни зъби (благодарение на което започнаха да държат по-здраво и по-опасно напоения памук), а крачетата им заякнаха и те все повече и повече горяха от желание да опознаят прострелия се извън тяхната кошница свят. Първото им хранене съвпаднаше с моята сутрешна закуска. Аз ги изваждах от кошницата и ги поставях върху леглото да се поразтъпчат. Наложих се обаче да прекратя рязко това тяхно занимание. Една сутрин, докато пиех спокойно чая си, едно от кусиманчетата откри подаващия ми се изпод завивката бос крак и реши, че ако налага палеца ми, от него ще потече мляко. Той впи острите си като игли зъбки в него, а братята му, помислили, че става угощение без тях, моментално се присъединиха към него. Затворих ги незабавно в кошницата и се заех да почистя разлелия се върху мен и в леглото чай. Реших, че на тези сутрешни разходки трябва да се сложи край. За мен те станаха твърде болезнени.

Това бе първият признак на очакващите ме за в бъдеще неприятности. В скоро време те започнаха така да безобразничат, че се принудих да ги нарека „пакостниците“. Растяха бързо и когато поникнаха всичките им зъби, заедно с млякото, което пиеха ежедневно, започнаха да ядат и яйца с малко сурово месо. Като че нищо не можеше да задоволи апетита им. Техният живот се превърна в безконечно търсене на храна. Те смятаха, че всичко на този свят се яде. Те например изядоха за закуска капака на своята кошница. След като го увищожили по този начин, те се измъкнали навън и тръгнаха да инспектират лагера. За нещастие отпратили се към мястото, където можеха да сторят най-голямата пакост за най-краткото възможно време, т.е. към склада с храната и медикаментите. Когато най-сетне ги открих,

те бяха изпочупили цяла дузина яйца, а ако се съдеше по външния им вид, се бяха и търкаляли из тях. Нападнали бяха и две връзки банани, и то напълно успешно. След като унищожили бананите, те продължили напред и обърнали две шишета с витамини. После за най-голямо тяхно удоволствие открили и два големи пакета с борова киселина. След като разкъсали пакетите и разхвърляли навсякъде съдържанието, по напоените им със ступени яйца козини се полепило голямо количество от белия прах. Когато ги открих, те току-що се канеха да сръбнат от едно каче, напълнено със силно отровно дезинфекционно средство. Сграбчих ги точно на време. С намазаните с жълтък и посипани с бял прах козини те приличаха на странни, новогодишни сладкиши. Играх си три четвърти час да ги чистя, след което ги преместих в по-голяма и по-здрава кошница с надеждата, че ще мирясат.

Само след два дни те се измъкнаха и от тази кошница. Този път решили да посетят всички мои животни и вероятно са прекарали много добре, защото около клетките им винаги се намираше по нещичко за хапване.

По това време в сбирката си имах голяма и много красива маймуна на име Коли. Тя беше от рода *colobus*, към който според мен принадлежат най-красивите африкански маймуни. Покрити са със смолисто-черна и ослепително бяла козина, увита на дълги копrienни нишки около телата им. Много дългите им пухкави опашки са също оцветени в черно-бяло. Суетната Коли чистеше през по-голямата част от времето си своята чудесна козина и позираше на разни места в клетката си. Този следобед, докато чакаше да ѝ за неса плодове, бе решила да си почине на дъното на клетката. Тя се бе изтегнала като препичащ се на слънце летовник, със затворени очи и скръстени на гърдите ръце. За нещастие Коли бе пхнала опашка през решетките, наподобяваща изпуснат върху земята пухен черно-бял шал. Точно когато маймуната се унасяше в здрав сън, на сцената се появиха пакостниците.

Както вече посочих, те вярваха твърдо, че всичко на този свят независимо от външния му вид може да се окаже за ядене, затова заслужава да се опита. Когато зърнал опашката на Коли върху земята, която очевидно

не принадлежала на никого, най-старият пакостник решил, че providението го дарява с нещо много вкусно за ядене. Той се впуснал напред и впил остриите си зъбки в него. Двамата му братя се присъединили начаса, убедени, че месото е предостатъчно за всички. Коли се събудила от дълбокия и ободрителен сън от изключително остриите зъбки на трите животинчета, които в почти един и същ миг се забили в опашката ѝ. Тя изревала неистово от уплаха и се покатерила мигновено на върха на своята клетка. Нападателяте обаче не искали да се откажат без бой от вкусната мръвка, затова стискали здраво. Колкото по-високо се изкачвала Коли, толкова по-нагоре издигала братята от земята. Дочул крясъците ѝ, аз изтичах при клетката и ги намерих там. Уловили се със зъби, те висяха като акробати на около метър над земята. Близко пет минути не можех да ги накарам да пуснат опашката на маймуната. На края се принудих да духна цигарен дим в липата им и те се разкихаха. Затворих ги отново, а Коли изпадна в истински нервен шок.

Реших да затворя пакостниците в подходяща клетка, инак тяхното прекалено любопитство щеше да накара останалите ми животни да изпаднат в истерика. Построих им хубава клетка с всички съвременни удобства. В единия си край тя разполагаше със спално помещение, а в другия с трапезария и открито място за игри. Клетката имаше две врати. През едната пъхах ръката си до тяхната спалня, а през другата поставях храната им в трапезарията. Най-трудно ми беше да ги храня. Веднага щом ме зърнеха с блюдото, те се скупчваха край вратата и започваха възбудено да пицят. В момента, в който отварях вратата, те се стрелваха навън, блъскаха блюдото от ръката ми и падаха заедно с него на земята. Кусимансите, суровото месо, яйцата и млякото се сливаха в обща маса. Когато ги вдигах от земята, те много често ме хапеха, не защото правеха опит да се отбраняват, а чисто и просто понеже по погрешка взимаха пръстите ми за нещо за ядене. Храненето на разбойниците освен загуба на време ми причиняваше и изключително големи болки. Когато най-сетне ги закарах благополучно в Англия, те ме бяха изпохапали двойно повече, от което и да е друго животно, за което някога съм се грижил.

Предадох ги на зоологическата градина с истинско чувство на облекчение.

На следния ден наминах да ги видя как са настанени. Открих ги в огромна клетка. Те ситнеха наоколо и ми се сториха самотни и смутени от цялата нова за тях обстановка, от непривичните звуци. Изглеждаха така смирени и изоставени. Раздялата с тях ме натъжи. Пъхнах пръста си в мрежата и ги повиках. Помислих си, че като зърнат едно познато лице, това ще им действа успокоително. Въпреки всичко излезе, че не ги познавам достатъчно добре. Разбойниците се втурнаха към мен със страшно изражение на лицето и се нахвърлиха като булдоци на пръста ми. Изкрещях от болка и едва успях да си освободя ръката. Тръгнах си, попивах кръвта от пръста си и си мислех, че все пак не съжалявам чак толкова за раздялата. Животът без пакостниците може би щеше да е по-безличен, но това поне нямаше да ми причинява физическа болка.

Вилхелмина

Когато разберат, че събирам диви животни за зоологическите градини, повечето хора ми задават едни и същи въпроси, и то в една и съща последователност. Първо ме питат дали работата е опасна. Отговарям, че не е, стига, разбира се, да не се допускат глупави грешки. После ме питат как залавям животните. На този въпрос е много по-трудно да се отговори, защото съществуват стотици начини за залавяне на диви животни. Има случаи, при които не можете да приложите никой от установените методи, ето защо в решителния момент се налага да измислите нещо ново. Неизбежният трети въпрос е: „Сигурно се привързвате към вашите животни и ви е мъчно да се разделите с тях след приключване на експедицията?“ „Разбира се“, отговарям аз. Понякога раздялата с животното, за което сте се грижили в продължение на цели осем месеца, наистина е твърде мъчителна.

В някои случаи се привързвате към най-необикновени животни, например към някое странно създание, което при обикновени условия никога не би ви харесало. Спомням си, че към тези същества принадлежеше и Вилхелмина.

Вилхелмина нарекох един камшичест скорпион. Ако тогава някой ми кажеше, че ще настъпи ден, в който ще почувствувам и най-малка привързаност към камшичестите скорпиони, щях направо да му се изсмея. Камшичестият скорпион е най-отблъскващото от всички живи същества на този свят. Той прилича на паяк. Тялото му е голямо колкото орех, върху който е минал валяк и го е сплескал като ламарина. Към тази ламаринка стоят като прикрепени безброй дълги, тънки и извити крачка, щръкнали във всички посоки. Освен това отпред (ако въобще може да се каже, коя е предната страна на тези насекоми) има два изключително дълги и стройни крака, наподобяващи камшичета, достигащи при здравите екземпляри около четиридесет сантиметра на дължина. Насекомите са способни да се стрелкат с невероятна бързина и без каквото и да е видимо усилие нагоре, надолу и встрани, както и да пъхат отвратителното си тяло в пукнатини, в които трудно би могла да се напъха и късче хартия.

Ето това представлява камшичестият скорпион. За всеки, който не обича паяците (а аз съм от тези хора), той е истинско олицетворение на сатаната. За щастие те са напълно безопасни, освен ако не сте със слабо сърце.

Със семейството на Вилхелмина се запознах за първи път по време на една експедиция за животни в тропическите гори на Западна Африка. Поради много и различни причини ловуването из тези гори винаги е трудно. Преди всичко дърветата са огромни. Някои от тях се издигат на около петдесетина метра от земята, а стволите им са дебели като фабрични комини. Царствените им корони са гъсти и преплетени с пълзящи растения, а клоните украсени с най-различни паразитни растения и наподобяват чудесни висящи градини. Те обаче се намират на двадесет и пет—тридесет метра от земята и единственият път до тях минава по гладките им стволове, по първите двадесетина метра на които

няма нито едно клонче. Този горен етаж на гората е най-гъсто населен. Сред върховете на дърветата и сравнителната безопасност, която предоставят, живеят много животни, които рядко или никак не слизат на земята. Зареждането на капани в този горски балдахин е трудна и досадна работа. Понякога е необходима цяла сутрин за изкачване по някое дърво и поставяне на капана в подходящо положение. След като слезете успешно на земята, капанът пада с трясък и цялата трудна работа започва отново. Макар и да не може да се отърве от трудното зареждане на капани по върховете на дърветата, човек винаги търси по-лесен начин за набавяне на необходимите му животни. Един от най-успешните и вълнуващи от всички тези начини като че е опушването на гигантските дървета.

Макар и на вид здрави и стабилни, някои от дърветата са кухи частично или по цялата си дължина. Точно такива дървета трябва да се търсят, макар и това да не е чак толкова лесно. Може да посветите цял ден в търсене и в края на краищата да не откриете повече от шест такива дървета в гората, като след опушването най-вероятно само от едно единствено от тях ще получите добри резултати.

Опушването на кухото дърво е истинско изкуство. Ако се окаже необходимо, вие трябва преди всичко да разширите отвора в основанието на ствола и с наръч сухи клонки да запалите малък огън. После трябва да накарате двама африканци да се покатерят по дървото и да покрият с мрежи всички дупки и пукнатини в горния край на ствола, да се разположат на удобни места и да заловят всяко измъкнало се от дървото животинче. Когато всичко бъде готово, вие разпалвате огъня. Разгори ли се по-силно, хвърляте голям наръч зелени листа върху пламъците. Пламъците моментално замират, но вместо тях нагоре плъзва гъст и задушлив дим. Кухата вътрешност на дървото служи като огромен комин. Докато не запалите огъня, вие не можете да прецените колко дупки и цепнатини има в ствола на дървото. Наблюдавайки дървото, вие забелязвате как на около шест-седем метра от земята върху кората на дървото започват да се появяват като по магически начин тънки струйки дим. Те излизат на спирали от някоя почти

невидима дупка. След малка пауза три малки дупки на три метра по-нагоре избълват пушек подобно на миниатюрни дула на оръдия. Направлявани по този начин от малките облачета, появяващи се на кратки интервали по снагата на дървото, можете да следите придвижването на пушека. Ако дървото се окаже подходящо, ще наблюдавате издигането на пушека до средата на дървото. Точно тогава животните започват да се подават и тогава на вас не ви остава време за нищо друго, освен да се занимавате с тях.

Когато е населено, дървото наподобява същински жилищен блок. Вие установявате например, че партерните апартаменти се обитават от гигантски земни охлюви, големи колкото ябълки. Те плъпват от основата на дървото с цялата възможна за охлюва бързина в критични моменти. Понякога след тях се появяват и други животинки, които предпочитат по-долните апартаменти, понеже не желаят да се изкачват по-нависоко: големи горски крастави жаби, чиито гърбове много сполучливо имитират окапал лист, а бузите и страните им са оцветени в махагоновочервено. Те поклащат тела със смешно и възмутено изражение по лицата. Излязат ли на открито, внезапно приклеват и започват да се оглеждат прouchствено и безпомощно.

След като прогоните обитателите на партерния етаж, трябва да се изчака малко, за да може населяващите по-горните етажи да имат възможност да се спуснат долу и да излязат на открито. Между първите неизбежно се намират и гигантски милипеди. Това са много привлекателни същества, наподобяващи кафяви суджучета и с крачка, разположени от долната страна на телата им като ресни. Те са съвсем безобидни и малко глупавички, затова изпитвам известна слабост към тях. Една от най-смешните им особености е да се впуснат в бърз ход напред, след като ги поставите върху маса. Крачката им заработват като машинки. Тъй като те никога не забелязват кога пристигат на ръба на масата, а продължават да се движат напред, тялото им се извива надолу под собствената си тежест. И така те спират с половин тяло върху масата и другата половина провисната надолу и като че се замислят. В края на краищата решават, че нещо не е в ред. Тогава започват да

мърдат последния си чифт крачка и да се придвижват полека назад, докато се изкачат отново върху масата. След това отиват бързо до другия ѝ край, където представлението се повтаря.

Непосредствено след появата на гигантските милипеди се раздвижват и останалите обитатели на горните етажи. Едни се устремяват към върха на дървото, а други към основата му. Понякога се появяват катерички с черни уши, зеленикави тела и удивително красиви огненочервени опашки; огромни сиви съселчета, които изскачат в галоп от дървото, повлекли пухкави опашки след себе си, наподобяващи облачета дим; може да се появят и галаго с огромни добродушни очи и изящни, слаби и треперещи като на старци ръце. После неизбежно се появяват и прилепи, огромни и тлъсти кафяви прилепи с удивителни, приличащи на цветя украшения върху кожата на носовете и големите си прозрачни уши, или пък червеникавокафяви прилепи с черни и провиснали уши и зурли като на прасета. По време на това грандиозно шествие на диви животни навсякъде наоколо пъплят камшичести скорпиони. Плахи и разтревожени, те се движат бързо и безмълвно нагоре-надолу по дървото, а когато замахнете към тях с мрежата, те пък отвратителните си тела в най-малките пукнатини. После най-неочаквано те се появяват на два-три метра по-надолу по дървото и се насочват право към вас, като че решени този път да се напъкхат направо в ризата ви. Вие отскачате бързо назад и насекомото изчезва. Врѣхчетата на двете му пипалца след малко започват да трептят на дъното на някоя цепнатина в кората на дървото, в която едва ли би могла да се вмъкне визитна картичка. От всички западноафрикански животни камшичестият скорпион най-често е изпълвал до крайност нервната ми система. Денят, в който един необикновено голям и чаталест екземпляр пропъзля през разголената ми ръка, докато стоях облегнат на едно дърво, ще остане един от най-ярките ми спомени. Тогава животът ми се скъси поне с една година.

Но да се върнем към Вилхелмина, малкия и напълно оформен вече камшичест скорпион, произхождащ от десетчленно семейство. Моето интимно познатство с нея започна в момента, в който залових майка ѝ. Всичко стана съвсем случайно.

Дни наред опушвах дърветата в гората с надеждата да открия едно неуловимо и рядко животно, известно като люспестоопашат пигмей. Тези дребни бозайници, наподобяващи малки мишки с дълги и пухкави опашки, притежават интересна кожеста мембрана, простираща се от глезена до китката, с помощта на която се придвижват из гората като същински лястовици. Люспестоопашатият пигмей живее на колонии из кухите дървета. Трудното обаче е да се открие именно такова дърво. Ако след безуспешни опити откривах най-сетне група от тези животинки и на всичкото отгоре успях да залова някои от тях, аз се чувствах като окрилен. Тогава се интересувах много дори и от плъпналите край дървото безброй камшичести скорпиони. Веднѣж съзрях ненадейно един скорпион. Странното му държане привлече веднага вниманието ми. Този скорпион като че бе облякъл зелено кожено палто, скриващо почти напълно шоколаденото му тяло. Освен това той пристъпваше много бавно и внимателно надолу по дървото и не се стрелкаше насам-натам като останалите камшичести скорпиони.

Помислих, че зеленият кожух и бавният ход са вероятно белези, присъщи на застарелите вече камшичести скорпиони, затова пристъпих да го огледам по-добре. За най-голямо мое удивление открих, че кожухът всъщност се състоеше от мънички скорпиончета, всяко едно не по-голямо от нокътя на палеца ми. Семейството вероятно се бе увеличило не много отдавна. Ярkozеленият цвят на малките, цветът с който сладкарите най-много обичат да украсяват своите торти, контрастираше необикновено много на тъмната окраска на майка им. Майката пристъпваше бавно и тържествено, понеже се страхуваше да не би някое от малките да падне. Установих със съжаление, че никога не съм се замислял върху живота на камшичестия скорпион и че всъщност никога не ми е идвало на ум, че женската може да притежава достатъчно майчински чувства, за да носи малките на гърба си. Разкаян за проявеното нехайство, аз реших, че сега ми се отдава идеалната възможност да допълня знанията си за тези насекоми. Вдигнах много внимателно майката, за да не изпусне някое от малките, и я пренесох в лагера.

Майката и децата ѝ поставих в голяма и удобна кутия, покрита с кора и листа. Всяка сутрин надничах под капака, за да се убедя дали всичко е в ред и трябва да призная, че вършех това с голямо удоволствие. В момента, в който повдигнех кората, под която се крише, майката се стрелваше бързо по вътрешната страна на кошницата. Този ѝ неприятен навик винаги ме караше да подскачам и да затварям с трясък капака. Страхувах се, че някой ден ще зашипя краката или пипалцата ѝ. За щастие три дни по-късно тя се успокои, не ми обръщаше никакво внимание и дори ми разрешаваше да подменям листата и кората в кутията. Два месеца се грижех за женския камшичест скорпион и неговите малки. През това време малките слязоха от гърба на майка си. Те се пръснаха и се разположиха из разни кътчета на кутията, заякнаха, а зелената им окраска постепенно преминаваше в кафява. Когато пораснаха дотолкова, че кожата започваха да им пречат, те се разцепваха по гърба и скорпиончетата излизаха отвътре като паяци. Всеки път, когато вършеха това, те излизаха малко по-големи и малко по-кафяви. Открих, че докато майката преследваше насекоми, от дребни скакалци до големи бръмбари, малките бяха твърде придирчиви и търсеха паячета, голи охлювчета и друга лесно смилаема храна. Всички се развиваха чудесно и аз се гордеех с тях. Един ден след няколкочасово ловуване се завърнах в лагера. Там узнах за разигралата се в мое отсъствие трагедия.

Пред палатката си държах завързана една маймуна. Тя успяла да прегризе въжето и тръгнала да оглежда лагера. Преди още някой да я е забележил, тя излапала връзка банани, три манго и четири твърдо сварени яйца. Освен това счутила две бутилки с дезинфекционни средства и като венец на всичко катурнала на земята кутията с моите камшичести скорпиони. Тя моментално се отворила и семейството се разпиляло по пода. Лишена от чувство за отговорност, маймуната ги излапала. Когато се завърнах в лагера, тя вече бе завързана и хълцаше отчаяно.

Вдигнах кутията на моите камшичести скорпиони и надникнах унило вътре. Себе си обвинявах, че я оставих на толкова достъпно място, а маймуната за дяволския

й апетит. За най-голяма моя изненада и удоволствие върху парче кора открих самотно скорпионче — единствения оцелял член от семейството. Пренесох го много внимателно в по-малка, но много по-сигурна кутия, поднесох му в изобилие голи охлювчета и разни други деликатеси и го кръстих някак си съвсем без повод Вилхелмина.

Докато се грижех за Вилхелмина и нейната майка, научих твърде много неща за камшичестите скорпиони. Открих, че макар и гладни и изпълнени с желание да ловуват през деня, те са всъщност много по-дейни нощем. Денем Вилхелмина винаги биваше полузаспала, вечер обаче се разсънваше и ако мога така да се изразя, просто цъфтеше. Тя пристъпваше горделиво в своето сандъче с готови за действие щипци. Дългите ѝ като пипала крака се размахваха като камшици пред нея и търсеха най-правилния път. Макар и да се предполага, че тези изключително удължени крака са чисто и просто пипалца, аз имах впечатлението, че те изпълняват много по-важна функция. Виждал съм как Вилхелмина ги размахва по посока на насекомото, след което застиват неподвижно, после потръпват, при което Вилхелмина се изпъва като че е подушила или дочула своята жертва с помощта на своите крака. Понякога тя дебнеше по този начин храната си, друг път просто лягаше и изчакваше нещастното насекомо да се натика само в „лапите“ ѝ. Тогава силните щипци го хващаха и го поднасяха нежно към устата ѝ.

Колкото ставаше по-голяма, толкова по-едри неща ѝ давах за ядене. Установих, че става необикновено смела и наподобява заядлив териер. Колкото по-едър беше нейният противник, толкова битката ѝ с него като че ѝ доставяше по-голямо удоволствие. Очарован от умението и смелостта, с които се справяше с едрите колкото нея, а понякога и много по-големи насекоми, един ден малко необмислено ѝ подхвърлих много голям прелетен скакалец. Без да се поколебае нито за миг, тя се хвърли отгоре му и сграбчи с щипците си едрото му тяло. За моя изненада скакалецът я ритна силно със здравите си задни крака и двамата подскочиха нагоре и се удариха в тънката метална мрежа на кутията, която извънтя глухо, после паднаха на пода. Това грубо

отношение не обезкуражи ни най-малко Вилхелмина. Тя не пускаше скакалеца, който подскачаше като луд из кутията и удрише с крака по пода. На края се изтощи напълно и тя го изяде. След този случай винаги се стремях да ѝ давам по-дребни насекоми. Струваше ми се, че при подобни грубости тя можеше да си счупи някой крак или камшиче.

По това време се привързах изключително много към Вилхелмина и се гордеех с нея. Доколкото знаех, тя бе единственият камшичест скорпион в света, който живее под наблюдение. Нещо повече, тя се опитоми напълно. Чукнех ли с пръсти отстрани на нейната кутия, тя се измъкваше изпод парченцето кора и започваше да маха камшичета към мен. Когато пхнех ръката си вътре, тя се изкачваше по дланта ми и седеше спокойно върху нея, докато я хранех с голи охлювчета, които обичаше извънредно много.

Наближаваше време да превозя моята голяма сбирка от животни до Англия и аз започнах да се безпокоя за Вилхелмина. Пътуването до Англия траеше две седмици и аз не можех да ѝ осигуря достатъчно насекоми за храна. Реших да се опитам да я науча да яде сурово месо. Това ми отне доста време, но след като овладях изкуството да размахвам изкусително парчето месо пред нея, аз знаех, че Вилхелмина ще се нахвърли върху него и следователно щеше да преживее с тази странна за нея храна. По време на пътешествието с камион до морския бряг Вилхелмина се държа като стар пътешественик. Почти през цялото пътуване тя стоеше в кутията и смучеше голямо парче сурово месо. Необичайната обстановка през първия ден на кораба ѝ развали малко настроението, но морският въздух като че ѝ подеждаше добре и тя отново стана игрива. Това я погуби.

Една вечер отидох да я нахраня и тя побягна по ръката ми. Преди да разбере какво става, тя пропълзя до лакътя ми, падна върху люка и тъкмо да се промъкне през една пукнатина, аз се свързах от обзелото ме удивление и успях да я сграбча. Следващите няколко дни я хранех много внимателно и тя като че отново се успокои.

Една вечер тя размаха тъжно камшичетата си към мен. Извадих я от кутията, поставих я върху дланта на ръката си и започнах да я храня с няколкото останали

голи охлювчета, които носех в една консервена кутия. Тя изйде спокойно и благоприлично две охлювчета върху ръката ми, след което най-неочаквано подскочи. По-неподходящ момент едва ли можеше да избере. Докато се намираще във въздуха, духна вятър и я отнесе зад борда. Зърнах я за миг как размахва обезумяла камшичетата си, после изчезна в морския простор. Втурнах се към перилата и погледнах надолу. Да се забележи толкова дребно насекомо в сред вълните и пяната беше невъзможно. Хвърлих бързо кутията във водата, изпълнен с напразната надежда, че може би ще успее да я намери и да се покачи на нея. Знаех че всичко това е смешно, но не ми се искаше да я оставя да се удави, без да направя опит да я спася. Проклинях се, че допуснах глупостта да я извадя от кутията. Никога не ми бе минавало през ума, че загубата на едно насекомо ще ме натъжи толкова много. Бях се привързал много към нея, а тя на свой ред като че ми се доверяваше. Нашата дружба завърши трагично. Остана ми все пак известна утеха. След другаруването ми с Вилхелмина вече няма да гледам на камшичестите скорпиони с такова голямо отвращение.

Осиновяване на един мравоед

Сбирка от двеста птици, бозайници и влечуги изисква труд, равносилен на грижите по двеста бебета. Необходимо е упорита работа и безкрайно търпение. Вие трябва да се убедите, че храната им е подходяща, клетките достатъчно просторни, че не им е прекалено горещо в тропиците, нито твърде студено, когато приближат Англия. Трябва да ги очистите от кърлежи, червеи и бълхи, да поддържате в изрядна чистота клетките и съдовете, в които се хранят.

Трябва преди всичко обаче да сте сигурен, че вашите животни са щастливи. Колкото и добре да се грижите за едно диво животно, то не може да живее на затворено,

ако е нещастно. Аз имам предвид, разбира се, заловените диви възрастни животни. От време на време се сдобивате и с новородени диви животни, които се скитат безпомощни из гората без майки. Заловите ли такова животинче, трябва да знаете, че ви предстои уморителна работа и много грижи. Преди всичко обаче трябва да сте в състояние да осигурите на животното онази привързаност и доверие, които очаква от вас, защото след ден-два ще се превърнете в негов родител и малкото ще ви вярва и ще зависи напълно от вас.

Това понякога прави живота ви твърде труден. Имало е случаи, когато съм изпълнявал ролята на родител едновременно на пет новородени животинчета, а това съвсем не е шега. Независимо от всичко представете си само, че всяка нощ трябва да ставате в три часа и препъвайки се от недоспиване, да пригответе шест различни бутилки мляко, да държите очите си достатъчно отворени, за да прибавите точното количество витамини и захар, като не забравяте, че точно след три часа отново трябва да станете и да повторите всичко от самото начало.

Заедно с моята жена преди известно време заминахме на експедиция за диви животни в Парагвай, страната с формата на ботуш, разположена почти в сърцето на Южна Америка. В един отдалечен край на Чако успяхме да съберем чудесна колекция от диви животни. По време на подобни експедиции се случват и много неща без каквато и да е връзка с животните, които или разстройват плановете ви, или ви опъват нервите. За щастие сред тях никога не е имало политически въпроси. В този случай обаче парагвайците решиха да правят революция и в резултат на това ние се принудихме да освободим цялата наша сбирка животни и да избягаме с малък четириместен самолет в Аржентина.

Точно преди заминаването в лагера ни се появи индианец. От чувала, който носеше, долитаха странни звуци. Наподобиаха тъжен стон на чело, примесен с дрезгав магарешки рев. Индианецът разтвори чувала и изтърси най-прелистното животинче, което бях виждал дотогава, малкото на гигантски мравоед, по всяка вероятност на около седем дни. Козината му преливаше в черно, пепелявосиво и бяло, имаше дълга и нежна